

ESAÜ infoleht

Eesti Siseaudiitorite Ühing

31.12.2014

Väljaanne 4 /2014

2014. a lõpetuseks ja 2015. aasta alustuseks

Autorid: Elsa Leiten, CGAP, ESAÜ juhatuse esimees; Mariliis Männik-Sepp, CGAP, CCSA, CRMA, ESAÜ tegevjuht

ESAÜ jaoks oli 2014. aasta täis uuendusi. Lisaks muudatustele ühingu juhtimisstruktuurides, uuenes ka ESAÜ liikmeskond – vastu võeti kolmkümmend uut liiget. Hea meel on tõdeda, et aasta lõpu seisuga on ESAÜ-l rekordarv – 214 liiget, kellest 71 on erinevate rahvusvaheliste kutsealaste sertifikaatide omanikud. Neile lisanduvad veel 5 liiget, kelle liikmelisus on omal soovil või juhatuse otsusega peatatud.

ESAÜ juhatuse 2014. aasta olulised eesmärgid olid põhitegevuse osas koolituste ja muude liikmeid ühendavate ürituste korraldamine, lisaks liikmete kaasamine, kommunikatsiooni parandamine ja dokumentatsiooni korrastamine. Kõikide püstitatud eesmärkide osas on ette näidata ka häid tulemusi. Aasta jooksul toimus 11 koolitust, aastakonverents, ning 13 muud erinevat üritust (kokku ligi 100 CPE eest).

Lisaks juhatusele on erinevate ürituste korraldamisse ning muudesse ühingu tegevustesse (nt komisjonide töö, tõlkimine, artiklite kirjutamine jne) olnud kaasatud ca 30 ühingu liiget.

Kommunikatsiooni parandamiseks liikmetega on elavdatud liikmete e-posti listi kasutamist, alustatud käesoleva infolehe väljaandmist ning uuendatud ühingu kodulehte.

Ühingu asjaajamine ja dokumendihaldus on samuti ümberkorraldamisel. Kasutusele on võetud virtuaalserver, Google Drive, uuendatud dokumendivorme ning käsil on varasema dokumentatsiooni archiveerimine.

Ühingu liikmete paremaks tunda õppimiseks koostati sügisel liikmete andmete põhjal liikmete analüüs ning samuti viidi läbi liikmete seas uuring (mõlema tulemustega on võimalik tutvuda ESAÜ kodulehel aastalõpuseminari slaididel).

Rahvusvahelise koostöö seisukohast on oluliseks verstapostiks uue lepingu sõlmimine IIA-ga, mis jõustub 2015. aasta jaanuarist. Järgmises infolehe numbris tuleb sellest täpsemalt juttu.

Tähtsaks peame koostöö tegemist ka siseriiklikult erinevate huvigruppidega ning just partnerluse teemadele soovime tuleval aastal senisest enam tähelepanu pöörata.

Selline oli see 2014. aasta. Täname kõiki ühingu liikmeid ning eriti avaldame veel kord tänu kõigile, kes sel aastal andsid oma panuse ühingu käekäigu ja arengu hüvanguks!

Sisukord

2014. a lõpetuseks ja 2015. aasta alustuseks .1	
Sisukord.....2	
ESAÜ liikmeskond.....3	
ESAÜ liikmete tagasiside küsitlus.....3	
ESAÜ uued liikmed 3	
ESAÜ koolituskava 2015.....4	
Sertifitseerimine 5	
Euroopa siseaudiitorite (ECIIA) konverents Budapestis 6	
ECIIA aastakoosolek.....8	
Siseaudiitorite aastakonverents 2014 9	
Kollegile Külla KMPG-s 14	
„Kollegile külla“ Viru Keemia Grupis 16	
„Kollegile külla“ Siseministeriumis.....17	
Tartu Infohommik 1. detsembril.....18	
ESAÜ aastalõpuseminar 18	
Uus IIA tegevusjuhend: valitsemise hindamine avalikus sektoris.....20	
Valitsemise ja riski aruanne 2014.....20	
Siseauditi ja teise kaitseliini ülesannete kombineerimine 20	
IIA andis välja uue avalikule sektorile mõeldud ülevaate 21	
IIA Uuringufondi uus väljaanne.....21	
Auditikomitee moodustamise ja tegevuse mõju organisatsioonidele Eestis.....22	

Mida toob ühingu 2015. aasta ehk ESAÜ 15-nda juubeli aasta?

Juhatus on võtnud endale tulevaseks aastaks järgmised prioriteedid:

JUHTIMINE:

- ✓ Põhikirja uuendamine
- ✓ Ühingu strateegia ajakohastamine

ASJAAJAMINE:

- ✓ Dokumentatsiooni, sh raamatupidamisalase dokumentatsiooni korrastamine

KOMMUNIKATSIOON:

- ✓ ESAÜ infolehe väljaandmine ja selle formaadi uuendamine
- ✓ Kutsetegevuse propageerimine ning kajastamine meedias jm materjalides

PÕHITEGEVUS:

- ✓ 2015. a koolituskava elluviimine, sh
  - aastakonverents 2015
  - infohommikud ja kollegile külla üritused
  - spordisektsiooni üritused
- ✓ raamatukoguteenuse kvaliteetsem korraldus
- ✓ tegevusplaani koostamine siseauditi kutseala edendamiseks (teavitustöö)
- ✓ juubeliraamatu väljaandmine (ressursside olemasolul)
- ✓ IPPF tõlkimine ja väljaandmine (ressursside olemasolul)
- ✓ Kodulehe funktsionaalsuse parandamine

LIKMESKOND:

- ✓ Liikmete tunnustamise põhimõtete kirjeldamine
- ✓ Auliikme statuudi koostamine
- ✓ Liikmete halduse korra koostamine

ESAÜ TEGEMISED JA UUDISED

IIA JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ:

- ✓ MRA (IIA leping) nõuete täitmine
- ✓ CBOK 2015 uuringu vahendamine
- ✓ Nordic Light Seminari vahendamine
- ✓ Baltikumi ümarlaua korraldamine

SISERIIKLIK KOOSTÖÖ:

- ✓ Koostöösuhete loomine ülikoolidega
- ✓ Koostöösuhete uuendamine audiitorfirmadega ja teiste organisatsioonidega.

Kui palju järgmisel aastal ära jõuame teha, sõltub paljuski ka liikmete vabatahtlikust panusest. Seega ootame jätkuvat sooja huvi ühingu tegemistesse kaasa löömise vastu ning loodame, et suudame ka tuleval aastal liikmete ootustele ja vajadustele vastata.

ESAÜ liikmeskond

Detsembri andmete seisuga koostas ESAÜ juhatuse liige Mare Timian ühingu liikmeskonna statistika, mis annab kõneka ülevaate ühingu liikmeskonna kujunemisest, liikmeskonna profiilist, sihtgruppidest, liikmete staažist ühingus jne.

Täpsem ülevaade statistikast anti ESAÜ aastalõpuseminaril.

Statistikaga saab tutvuda ka ESAÜ kodulehele vahendusel: <http://siseaudit.ee/esau-liikmed>

ESAÜ liikmete tagasiside küsitlus

2014. aasta novembris viidi läbi ESAÜ liikmete seas liikmete tagasiside uuring. Ülevaade saadud tagasisidest anti ESAÜ aastalõpuseminaril. Uuuringu tulemused on avaldatud ka ESAÜ kodulehel <http://siseaudit.ee/esau-liikmed>.

ESAÜ uued liikmed

Detsembris korraldatud ühingu liitumise kampaania osutus erakordselt edukaks. Kuu jooksul on liitus ESAÜ-ga kümme siseaudiitorit. 23.12.2014. a seisuga on ESAÜ-s 214 liiget. Tervitame ühingusse vastu võetud uusi liikmeid!

Uued liikmed:

- ✓ **Ahto Eesmäe**, Keskkonnaministeerium
- ✓ **Airi Mark**, Tallinna Tehnikaülikool
- ✓ **Andres Kivi**, Admiral Markets AS
- ✓ **Anni Anton**, Rahandusministeerium
- ✓ **Ave Sonn**, Tallinna Kaubamaja AS
- ✓ **Hedy Hoomatalu**, Rahandusministeerium
- ✓ **Merili Kiipus**, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
- ✓ **Piret Vaask**, SA Tartu Ülikooli Kliinikum
- ✓ **Riina Karm**, Alexela Group OÜ
- ✓ **Triin Liis Kuhlberg**, Statoil Fuel & Retail Eesti AS

ESAÜ infolehe toimetis:

* E-post: info@siseaudit.ee * Telefon 52 19 683

ESAÜ koduleht: www.siseaudit.ee

ESAÜ koolituskava 2015

ESAÜ koolitus- ja arenduskomisjon on valmis saanud ning juhatus on kinnitanud 2015. aasta koolitusplaani. Plaanis on korraldada koolitusi erineva kogemusega siseaudiitoritele ning pakkuda lisaks ka praktilisema suunitlusega seminare erinevatel teemadel.

Et koolitusplaan vastaks ühingu liikmete vajadustele ja ootustele, oleme teemade valikul lähtunud võimalikult palju liikmetelt saadud tagasisidest. Oma sisendi andis ka koolitus- ja arenduskomisjon, et koolitusplaan saaks võimalikult mitmekesine ja erinevaid vajadusi arvestav.

Jätkame juba varasemalt populaarsust kogunud infohommikutega Tartus ja Tallinnas ning samuti külastame kolleegile külla ürituste sarja raames mitmete organisatsioonide siseauditi üksuseid ning tutvume oma kolleegide töö ja parima praktikaga.

Üle aasta tuleme taas välja IIA standardite koolitussarjaga, kuid sel aastal teeme seda teises võtmes – läbi praktikute pilgu, eeldades standarditega tutvumist eelneva kodutööna.

Liikmete suvepäevad on samuti plaanis nagu ka vaba aja spordiüritused, mille korraldamisse on kõigi liikmete initsiatiiv teretulnud.

2015. aasta tippsündmuseks on oktoobris toimuv ESAÜ 15. aasta juubeli konverents, mis saab olema suurejoonelisem ning sisukam nagu juubeliaastale kohane.

Koolitusplaan on tinglik nagu ka varasematel aastatel ning aasta jooksul võib tulla sellesse muudatusi. Koolituste kuupäevad ja lektorid on

täpsustamisel ning vajalikku infot edastame liikmetele jooksvalt. Kõige värskem informatsioon koolituste ja muude ürituste kohta on alati leitav ühingu kodulehelt: <http://siseaudit.ee/uudised/koolituskava>

Kasulik on olla ESAÜ liige, sest ESAÜ liikmetele on koolitustel osalemine nüüd juba 35% soodsam.

Kõik koolitustega seotud küsimused ja ettepanekud on oodatud aadressil: koolitus@siseaudit.ee.

EESTI KVALITEEDIÜHING

- ✓ Kvaliteedijuhi pädevuskoolitus 2014/2015
- ✓ Lean Six Sigma Green Belt
- ✓ Lean Six Sigma Black Belt
- ✓ Salongiõhtud
- ✓ Lisainfo: www.eaq.ee

AUDIITORKOGU

I kvartal 2015

13.01.15 RRÜ võtmeküsimused ja audit avalikus sektoris

20.01.15 Arvamuse kujundamine finantsaruannete kohta

06.01.15 Ülevaatusse töövõtu praktikum (Tln)
Lisainfo: www.auditorkogu.ee

EISAÜ

EISAÜ korraldab igakuiseid koosolekuid/seminare, kus ettekannetega astuvad üles ühingu liikmed ja külalised.

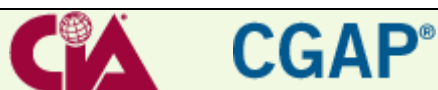
Lisainfo: www.eisay.ee

Sertifitseerimine

ESAÜ üks strateegiline eesmärk on propageerida IIA korraldatavaid CIA, CGAP jt eksameid ning ergutada oma liikmeid erialasele arengule rahvusvaheliste sertifikaatide omamisega.

Toome esile ja õnnitleme ESAÜ liikmeid, kes on saanud rahvusvahelise sertifikaadi ning kellele on omistatud siseaudiitori kutse või kutsetase.

CGAP sertifikaat:

- ✓ **Piret Nurmetalu**, Kaitseministeerium
- ✓ **Anna-Mari Oomer**, BDO Eesti

Avaliku sektori siseaudiitori (ASSA)

kutsetaseme said:

- ✓ **Piret Nurmetalu**, Kaitseministeerium
- ✓ **Anna-Mari Oomer**, BDO Eesti AS
- ✓ **Marin Jakobson**, Interna OÜ

Atesteeritud siseaudiitori kutse sai:

- ✓ **Andre Kaldamäe**, LHV Pank

Sertifitseeritud ESAÜ liikmete nimekiri:

<http://siseaudit.ee/sertifitseerimine/sertifitseeritud-siseaudiitorid>

Soovime olla Teie usaldusväärne partner kvaliteedi küsimustes

ESAÜ pakub oma kvaliteediteenustega organisatsioonidele lisaväärtust, kasutades IIA rahvusvahelist võrdlusandmete andmebaasi ning parimate praktikate kogumikku.

ESAÜ kvaliteediteenused:

- kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi alane koolitustegevus;
- kvaliteedihindamise teemaline nõustamine;
- täielik välishindamine;
- sisemise hindamise sõltumatu väline kinnitamine.

ESAÜ-l on professionaalne hindamismeeskond, sertifitseeritud kvaliteedihindajad, kes vastavad IIA standardites esitatud nõuetele ning omavad pikaajalist siseauditeerimise alast töökogemust ja varasemat kvaliteedihindamise kogemust.

ESAÜ tugevusteks on jätkusuutlikkus ja sõltumatus, professionaalne ja kogemustega hindamismeeskond ning paindlik ja vajadusi arvestav lähenemine.

Kvaliteediteenuste pakkumisel järgime IIA standardeid ning IIA kvaliteedihindamise metoodikat.

Info:

<http://www.siseaudit.ee/kvaliteedihindamine>

Pakkumised: info@siseaudit.ee

Euroopa siseaudiitorite (ECIIA) konverents Budapestis

Autor: ESAÜ liige Mart Pechter, CGAP, Siseministeerium

Seekordne ECIIA konverents toimus 18.-19. septembril maagilises Budapestis. Kuigi rahvusvahelised siseauditi konverentsid on alati nii kasulikud kui ka meeldivad, andis asukohavalik sel aastal kogu üritusele erilise sära. Sõita laevaga mööda öist Doonaud ning vaadata tuledesäras Országház¹ peegeldust mustavas vees on tõeliselt unenäoline kogemus, mis lisab oma võlu ka järgmisel päeval konverentsisaalis ettekannete kuulamisele.

Kõik konverentsi ettekanded on

saadaval leheküljel <http://www.eciaevent2014.iaa.hu/>². Konverents oli nominaalselt väärt 16 CPE punkti ning kuigi ettekannete hulgas oli nii tippe kui ka gurusid, oli kokkuvõtte kindlasti ka seda väärt. Kuna on loomulik, et kõiki ettekandeid ei pruugi ka parima tahtmise korral olla aega läbi vaadata, siis püüaksin anda omalt poolt hinnanguid sellele, millele ühe audiitori väärtuslikku aega eelkõige kulutada.

Parimad ettekanded, soovitan täie tõsidusega

Anton van Wyk, Global Chairman of the IIA: Assuring the Audit Committee of Internal Audit's Quality (18. september)

Härra van Wyki ettekande suurim väärtus peitus ülevaates selle kohta, mis on IIA sihid ja eesmärgid lähimaks ajaks ning seda just nimelt kõige kõrgemalt tasemelt vaadatuna. Ettekande alapealkirjaks oli "Mind the Gap" (Ettevaatust, auk!) ning selle sihiks oligi temaatiliselt ära tähistada need kohad, kus mingid vajakajäämised ei võimalda auditi funktsioonil oma täit potentsiaali rakendada. See peaks lõpptulemusena võimaldama siseauditi ja auditikomiteel senisest efektiivsemalt koos töötada.

Mis vajakajäämistest identifitseerimist veel tagant tõukab on asjaolu, et IIA poolt tellitud uuringu põhjal kipuvad kohati küllalt palju lahkneva siseauditi, juhtkonna ja nõukogu ettekujutused sellest, mida siseauditi funktsioonilt eeldatakse ja kuidas seda hinnatakse. Siseauditi edasise arengu märksõnadeks on siinkohal usaldusväarsus, kontaktid, kompetentsus, suhtlus ja õige taktika.

Kõik see saab peegeldatud ka standardite tasemel, kus on teemaks põhiprintsiipide (Core Principles) lisamine standardite kohustuslike elementide hulka. Iseenesest pole

¹ Ungari parlamendihoone

² Ligipääsuinfo ESAÜ-lt.

põhiprintsiipides midagi uut, sest standardite sees olid nad sisuliselt ka varem olemas, kuid muutus peaks toetama nii neile paremini keskendumist kui ka nende kasutamist kommunikatsioonis ja usaldusväärtuse toetamise allikatenä.

Scott Cohen, Global Public Sector of the IIA: Performing Internal Audit in a Conflict Environment (19. september)

Härä Coheni ettekande suurim väärtus illustreerib hästi ka rahvusvaheliste konverentside väärtust üldiselt – tihti leiab sealt selliseid esitlusi, mille peale muidu mitte kunagi elus ei satuks. Konfliktikeskkonna ettekanne kajastas autori isiklikke kogemusi Afganistani sõjajärgses ülesehitustöös, täiendades seda tema kolleegidelt saadud sarnaste kogemustega Iraagis. Kas ja kuidas auditi töö sellises keskkonnas muutub, oli esitluse põhiliseks sõnumiks.

Aluseks tuleb igas keskkonnas ikkagi võtta see, et Standardid ei anna oma mingis vormis ettekujutust, et need oleks keskkonnast mõjutatavad. Järelikult peaks olema ilmne, et nõuded kindlustundele on alati ühesugused, olgu siis tegemist tavapärasema keskkonna ja organisatsiooniga või pool-sõjaväelise organisatsiooniga madala kuni keskmise astmega konfliktisituatsioonis. Peamiseks erinevuseks on autori hinnangul täiendav raskus, mille keskkond audiitori professionaalsele hinnanguvõimele asetab.

Autor kirjeldab näidete varal, kuidas tähelepanu tuleb pöörata kõigile võimalustele kindlustunde hankimiseks ning valida neist see, mis sisaldab kõige vähem riske nii audiitori kui ka kõigi teiste jaoks, keda tema tegevus mõjutab. Samuti juhib ta tähelepanu ka enesekriitika kõrgendatud

vajadusele, märkides, et inимtööbid, kes on üldse nõus konfliktikeskkonnas töötama, sisaldavad juba iseloomu poolest potentsiaalseid riske.

Head ettekanded, soovitan huvi korral

Ferenc Bíró, Ernst & Young Hungary: Internal audit and anti-corruption (18. september)

Huvitav ja põhjalik kokkuvõte E&Y poolt läbi viidud rahvusvahelise pettuse ja korruptsiooni uuringust ning selle tulemuste kasutamisest siseauditi poolt riskide hindamiseks ja prioriteetide seadmiseks.

Adrian Kapczynski, CISA, CISM: Empowering the auditors of IT security with knowledge and skills (18. september)

Täiesti omanäoline, väljapoole kasti mõtleb ettekanne IT riskide tuvastamisest ning sellest, kuidas on võimalik riske ja lahendusi leida ka mujalt kui rangelt vastavuspõhisest lähenemisest. Lisaks mõtlemapanevad praktilised ülesanded.

Martin Stevens, Vice President of IIA Norway: The financial crisis – Lessons for internal audit (19. september)

Mõtlemapanev ettekanne riskikultuurist ja selle võimalikust rollist finantskriisi näitel. Autor kasutab juhtumianalüüsi võtteid, et välja tuua üldised riskikohad, mis võivad sageli kahe silma vahele jääda olukorras, kus süsteem on pealtnäha olemas ja tundub rahuldavalt töötavat.

Prof. László Mérő, Eötvös Loránd University: Preparing for the unimaginable (19. september)

Järeilmõtlemist toitev ettekanne nn musta luige teooriast, mis keskendub harukordsetele, kuid äärmiselt suure mõjuga juhtumitele. Autor toob

välja, et riskide maandamine võiks arvesse võtta ka vähem tõenäoliseid riske, et tagada organisatsiooni säilimine nende realiseerumisel.

Kokkuvõtteks

Siinkohal on muidugi vaja tõdeda, et selline ülevaade ettekannetest on lisaks subjektiivsusele ka tahes-tahtmata pisut lünklik. Kuna konverents oli üles ehitatud struktuurina, kus suuremad ettekanded kogu kuulajaskonnale vaheldusid väiksemate ja samal ajal toimuvate töötubadega, siis oli tulemuseks asjaolu, kus ühel kuulajal oli võimalik näha ehk kuni 40% konverentsi poolt pakutavast materjalist. Julgustan seetõttu taaskord lähemalt uurima eespool viidatud lehekülge ettekannetega, vahest leidub seal veel nii mõnigi väärtuslik tera, mis käesolevast ülevaatest välja jäi.

Üldiselt aga juhatab käesolev ülevaade loodetavasti mõnele kolleegile huvitavat lugemist ning kiitus ungarlaste külalislahkusele ja Budapesti maalilisusele tekitab ehk huvi ka audititeemadest sõltumatult. Omalt poolt tänan kolleege KIK-ist ja ITK-st, kes samuti konverentsil osalesid ja aitasid kaasa mõttevahetusega ja loomulikult ESAÜ-d ettepaneku eest toimunud selline lugu kirjutada.

ECIIA aastakoosolek

Autor: Elsa Leiten, CGAP, ESAÜ juhatuse esimees

ECIIA (European Confederation of Institutes of Internal Auditing) koondab endas IIA allorganisatsioone Euroopa regioonis. Ka ESAÜ on selle regionaalse ühenduse pikaajaseks liikmeks.

Ühenduse aastakoosolek (General Assembly) toimub tavapäraselt kord aastas, ECIIA

aastakonverentsi toimumiskohaks. Sel aastal leidis see seetõttu aset 20. septembril Budapestis, Ungaris. Allorganisatsioone esindavad enamasti selle juhatuse esimehed, vahel ka teised juhatuse liikmed. Kuigi minu jaoks oli seekordne kokkusaamine Euroopa tasemel esmakordne, võin seda pidada mõistlikuks viisiks kogemuste vahetamisel ja ühiste probleemide käsitlemisel. Õnneks või kahjuks on siseaudiitoritel eri riikides palju ühist nii arengutakistuste kui arenguperspektiivide osas.

Päeva esimene pool oli pühendatud IIA globaalsete arengute käsitlemisele ning IIA seisukohti tutvustasid IIA asepresident Sylvia Gonner (Vice President, Global Relations and Development) ja Kevin Mayeaux (Chief Officer and General Counsel). Suur osa ülevaatest kajastas IIA põhitegevusi ja strateegilisi eesmärke, et ühtlustada pidevalt vahetuvate juhatuste ning esindajate teadmisi IIA tegevusest. Seetõttu puudutati tegevusi kutseala propageerimisel, iga-aastaselt tutvustuskuud (maikuus), partnerorganisatsioone, ühingu globaalse juhtimise põhimõtteid.

IIA arengut kajastab hästi info, et IIA allorganisatsioonide arv on viimase 25 aasta jooksul kolmekordistunud, 31-lt 106-ni (sh ESAÜ)! Viimase aja suurim kasvuala on Aafrika, Kesk-Aasia ning Ida- ja Kesk-Euroopa piirkond.

Viimastel aastatel on IIA arendanud mitmeid keskseid teenuseid, millest toodi esiplaanile:

- ✓ kodulehe uuendamine (2012);
- ✓ AuditChannel.TV loomine (2012), mis võimaldab ka allorganisatsioonide videote talletamist;
- ✓ liikmete andmebaasi Institute Center uuendamist (2013), mis võimaldab liikmete andmete haldamist senisest lihtsamalt;

- ✓ IA Magazine uuendamine uuel platvormil (2014), paberkoopiaid ajakirjast saadetakse allorganisatsioonidele ning nüüdsest on tasuta püsijuurdepääs ka iga organisatsiooni esindajal.
- ✓ CCMS süsteemi arendamine on pidev ning fookuses on selle tõlkimine erinevatesse keeltesse. Ei ole välistatud, et ka eesti keel võib ühel päeval olla nende seas!

Liikmete arendamise ja tegevuse analüüsimisel on hetkel põhifookus CBOK uuringul, mis eestikeelses versioonis 2015 algul ka ESAÜ liikmetele avatakse. Kogutavate andmete tähtsust aitab mõista kasvõi näide, et ainuüksi 2013-14 aastal on valminud 13 vaba juurdepääsuga uuringuraportid, mis toetuvad CBOK andmetele. Viimaste aastatega on välja töötatud kaks uut sertifikaati – CRMA ja QIAL, neist viimane on suunatud siseauditi juhtidele. Edaspidi saavad liikmete sertifitseerimisaktiivsusest jooksvat ülevaadet ka allorganisatsioonid, kes oma liikmeskonna kohta igal kuul statistilisi andmeid saama hakkavad.

Töös olevatest arendustest võiks ESAÜ liikmeid huvitada ka alljärgnev:

- ✓ Project Umbrella – algatus, mille eesmärgiks on koondada erinevat infot ja praktikat riskijuhtimise kohta (artiklid, meetodika jms), sisendit oodatakse ka allorganisatsioonidelt.
- ✓ CIA proovieksamid – uue teenusena on võimalik teha enne CIA osaeksameid ühekordne ja eraldi tasuga proovieksam, et testida oma valmisolekut eksamiks.
- ✓ POSA (Part One Stand Alone) – uus arendatav ajutise kehtivusega sertifikaat, mida omistatakse pärast CIA esimese osa eksamit. Mõeldud neile, kes ei näe vajadust teha kogu sertifikaati, kuid soovivad kinnitada oma teadlikkust siseauditi standarditest ja korraldusest või

demonstreerida seda enne kogu CIA „eksamikadalipu“ läbimist.

- ✓ CPE punktide kinnitamise muutmine – kavandamisel on allorganisatsioonide kaasamine, et protsessi lihtsustada nendepoolse kinnitamisega. Lähem teave hetkel puudub.

Põhjalikumalt oli käsitluse all ka uue IIA ja allorganisatsioonide vahelise leppe allkirjastamine (MRA – Master Relations Agreement). Sellest ja tingimustest ESAÜ-le kirjutame liikmetele eraldi. Uus leping hakkab kehtima 01.01.2025.

Päeva teises pooles käsitleti teemasid, mis puudutavad ECIIA tegevust. Üksmeelselt kiideti heaks nii majandusaasta aruanne kui auditikomitee hinnang sellele. Tavapäraselt uuenes ka ECIIA juhatus, presidendina jätkab Thijs Smit. Juhatuse koosseisu osas on seatud reegel, et suuremate riikide esindaja on neis alati (Suurbritannia, Saksamaa, Itaalia, Prantsusmaa), ülejäänud 4 kohta on teiste riikide esindajatest.

Siseaudiitorite aastakonverents 2014

ESAÜ aastakonverents 2014 „Mida ootavad siseaudiitorilt huvigrupid“ toimus 11. septembril Tallinnas. Konverentsist võttis osa rekordarv osalejaid (ligi 130) nii ühingu seest kui ka väljastpoolt.

Konverentsi parimaks õnnestumiseks töötas sel aastal erinevalt eelnevatest aastatest terve meeskond vabatahtlikke ESAÜ liikmeid, kelle ühine pingutus kulmineerus suurepäraseks õnnestumiseks. Oma panuse andsid Viljar Alnek (projektijuht), Merike Rabi, Margit Krieger, Laura Lätt, Siiri Antsmäe, Helen Anijalg, Elsa Leiten ja Mariliis Männik-Sepp.

Seekordse konverentsi tegi eriliseks selle ülesehitus, kus erinevates sessioonides tegid moderaatori juhendamisel lühiettekanideid väga paljud värvikad esinejad nii siseauditi valdkonna seest kui ka väljastpoolt.

Konverentsi tagasiside oli üllatavalt positiivne ning toetust leidis ka esinejate rohkus ning huvitavad teemade käsitletud. 93,5% tagasisidet andnud osalejatest pidas konverentsi Suurepäraseks või pigem õnnestunuks. Hinnatuimaks

lektoriteks peeti Margus Rink'i, Aivo Adamson'i ja Ville Jehe't.

ESAÜ aastakonverents pälvis tänavu ESAÜ aasta teo tunnustuse, mis anti üle aastalõpuseminaril 11. detsembril projektijuht Viljar Anlekule. Järngevalt pakume lugejatele kokkuvõtet konverentsist erinevate osalejate pilgu läbi.

Mida ootab tippjuht?

Autor: Elsa Leiten, CGAP, Tartu Ülikool, ESAÜ juhatuse esimees

ESAÜ aastakonverentsi hommikune osa täitsid erinevate tippjuhtide esinemised. Konverentsi avastart sai niivõrd kiitvaid hinnanguid, et juhte nimetati kõige enam meelde jäänud esinejatena ning ülejäänud päeva võrreldi just algusega.

Mida ootab siis juht?

Margus Rink (Eesti Energia) nimetas soovi saada kindlust selles, et siin ja praegu tehtavad tegevused liiguvad õiges suunas, muudatused olulistest protsessidest ei too kaasa ootamatuid

tagasilööke ning üle vaadataks kohad, mis tegevjuhil südamel kripeldavad. Kirjeldades siseaudiitoritega tekkinud vastuolusid, ilmnisid tema jutus esile eelkõige asjaolud, mille puhul jäi juhtidele tunne, et audiitorid on teinud liige julgeid või ennatlikke järeldusi, hinnanud juhtide tegevuse asemel nende sobivust ametikohale, on

eksinud faktide tõlgendamises.

Ülo Kaasik (Eesti Pank) jagas arvamust, et Eesti Pangas on siseaudiitoritel kanda ka sisekontrolli roll just juhtumite uurimisel. Ülo rõhutas

ootust, et siseaudiitorid oleksid auditeeritava teemaga süvitsi tuttavad ning suudaksid oma seisukohti argumenteerida olukordades, kus aramus esineb auditeeritava üksuse seisukohtadest.

Piret Suitsu (AS Tallinna Kaubamaja) võrdles siseaudiitorit kassiga, kellelt peremees ootab hiirte kinnipüüdmist ning kodu tagatrepile toomist. Siseaudiitoritelt kui töötajatelt ootab ta eelkõige professionaalsust, objektiivsust ja faktipõhisust. Siseaudiitorid on alati kaasatud muudatuste väljatöötamisse ning seniste kontaktide pealt tunnustas Piret üksuse kohanemis- ja õppimisvõimet, oskust uuest teemast arusaada saada ning suhtlemisoskust auditeeritavatega.

Aivo Adamson (Maanteeamet) loobus oma organisatsioonis siseaudiitoritest, andes selle funktsiooni rahuliku südamega kõrgemale tasandile – majandus- ja kommunikatsiooniministriesse. Muudatuse põhjuseks oli soov tagada siseaudiitoritele piisav

„Tippjuhtide sessioon oli nagu kahuripauk, tõmbas konverentsi käima, oli väga huvitav materjal kuulamiseks ja edasi mõtlemiseks. Paneeldiskussioonid samuti väga hea ja kasulik formaat diskussiooni loomiseks ja erinevate vaatenurkade, kogemuste jagamiseks.“

sõltumatus ning ootus saada seeläbi ausamaid auditeid. Aivo väljendas ka harvaesinevat soovi saada auditeeritud ning saada töö jätkamiseks toetavat tagasisidet tõeliselt kõrvalseisjalt, mitte vahetult alluvalt. Organisatsiooni juhina ootab ta siseaudiitorilt lisaväärtust, professionaalsust, valdkonna tundmaõppimist ja spetsialiseerumist, diskussioonideks piisavat faktipõhisust, tõeliste riskiteemade käsitlemist ja vajadusel enda pädevuse tõstmist võõrastes teemades, ning seda, et siseaudit seisaks kõrval arenguks, mitte karistusfunktsioonina.

Siseauditi aruannete avalikustamine avalikus sektoris – Mida ootab avalikkus?

Autor: Krista Jakobson, Põllumajandusministeerium

Mart Soonik andis alustuseks kuulajatele ülevaate, mis on avalikkuse huvi. Ettekande raames räägiti kommunikatsioonijuhtimisest, avalikust arvamusest, meediasuhetest, uudisväärtusest, jne. Ettekande tegi huvitavaks see, et Mart Soonik rääkis nii ajakirjaniku poolelt (mida peavad ajakirjanud enne loo avalikustamist hindama), kui ka sellest, kuidas ajakirjanikega suhelda, kui nad on huvitatud auditi aruannetest.

Järgnes ettekanne teemal „Siseauditi aruannete avalikustamine avalikus sektoris“. Merili Oja ettekanne keskendus kolmele peamisele teemale:

- ✓ avaliku teabe seaduse põhimõtted ja peamised eesmärgid;
- ✓ avaliku teabe avalikustamine ja erandid (teisisõnu juurdepääsupiirangud);
- ✓ siseauditi aruannete avalikustamise kohustus.

Vaieldamatult on see üheks teemaks, mis tekitab paljudes meist küsimusi, mida ja kui palju auditi aruannetes avalikustada. Seega oli kasulik avalikustamisega seotud põhimõtteid veelkord läbi arutada.

Kaur Siruli ettekande teemaks oli „Aruannete avalikustamine“. Ettekande raames räägiti näiteks avalikustamise kolmest tasemest, milleks on:

- ✓ Riigikontroll – sõnumi aktiivne „müük“;
- ✓ EL struktuurifondide auditeeriv asutus (FKO) – auditid on avalikud, pressiteateid ei tehta;
- ✓ siseaudit – auditid ei ole avalikult saadaval, kuid küsijale tuleb anda.

Samuti andis Kaur ülevaate, miks avalikustada, mis on avalikustamise tulemus, soovitused siseauditile, jne. Ettekande tegi huvitavaks ja köitvaks see, et Kaur tõi näiteid enda kogemusest (nii auditite kajastusest meedias, kui ka sellest, millised on tema kogemused auditi aruande kinni hoidmisega).

Pettused ja riskijuhtimine erasektoris

Autor: Kai Paalberg, CGAP, Rahandusministeerium

Paralleelsessioonis esines kolm juhti kolmel erineval teemal. Kõik ettekanded oli huvitavad ja haaravad ning nii mõnigi mõttekäik sai märkmikusse üles märgitud.

Ingrid Karnik Tallinna Kaubamajast keskendus oma ettekandes ärieetika koodeksile. Tema kogemuse kohaselt ettevõtetes riske küll hinnatakse, aga vähestes ettevõtetes tehakse seda süsteemselt. Riski teadvustatakse pigem suuremate kriiside korral samas sektoris – siis, kui kuskil maailmas samas valdkonnas

tegutsevas ettevõttes midagi juhtub. Peamisteks riskideks ettevõtetes on korruptsioon ja altkäemaks, neile järgneb poliitiline risk.

Riskide juhtimine on pidev protsess. Riskide juhtimiseks tuleb põhiprotsessid ja riskid kaardistada ning rakendada maandamiseks vajalikud meetmed. Samas on oluline ka kuluefektiivsus. Sellest tulenevalt ongi nt pettusi raske tuvastada. Ingrid soovitaski pigem keskenduda riskide ja pettuste ennetamisele.

Pettuste jm riskide ennetamisel on tema sõnul võtmeks ärieetika koodeks. Ärieetika koodeks annab äripartneritele (nt tarneprotsessis osalejatele) suunised selle kohta, mida neilt oodatakse. Ärieetika koodeksi koostamisel teadvustatakse ja sõnastatakse paljud äriprotsessi riskid ja ootused nii ettevõtte töötajatele kui ka partneritele erinevates olukordades käitumiseks.

Riskide realiseerumiseks on palju suurem tõenäosus juhul kui riske ei teadvustata - kui puudub ärikoodeks, see on puudulik või seda ei täideta. Samuti on oluline protsessis osalejate koolitamine ning koodeksi täitmise kontrollimine. Pettuse tagajärjed võivad lisaks täiendavatele rahalistele kuludele olla ka tulust ilma jäämine või maine kaotus.

Ingridi sõnul peaks ärikoodeks olema igal ettevõttel.

Ka **Toomas Plaado** Keskkriminaalpolitseist rääkis erasektori pettustest, keskendudes sealjuures korruptsioonile. Tema sõnul ettevõtetes korruptsiooni riski ei hinnata, põhjenduseks enamasti, et "meil pole seda". Korruptsioon on aga selline kuritegevuse liik, mida ei näe – korruptsioon on varjatud kuritegevus. Plaado kogemus ja maailmapraktika näitab, et mida rohkem

panustatakse korruptsiooni tuvastamisele, seda rohkem on ka sellealaseid leide. Eks siin tuleb igalühel leida see kuluefektiivsuse piir, mida Ingrid eelmises ettekandes mainis.

Kõige olulisem tegur korruptiivse teo elluviimisel on isiku motivatsioon (motivatsioon korruptsiooni ellu viia): inimene kalkuleerib, kas on mõtet riskida või mitte ehk et kui suur on võimalus "vahele jääda". Ettevõtte juhtkonna eesmärk peaks olema keskkonda selliselt muuta, et motivatsioon korruptiivset tegu teostada kaoks (ehk isik tõdeb, et vahelejäämine on üsna tõenäoline).

Toomase sõnul Eesti erasektoris korruptsioonijuhte eriti ei ole (tuvastatud). Enamasti tuvastab kahtluse juhtkond ja teavitab sellest politseid. Korruptsiooni aitab tuvastada ka anonüümsete vihjete süsteem, 40% juhtudest on avastatud vihjete põhjal. Korruptsiooni ennetamiseks soovitas Toomas riskide hindamist (nt isiku värbamisel), regulatsioonide kehtestamist, protsesside avalikustamist, nt avalik hankekeskkond.

Toomasele esitati ka huvitav küsimus korruptandi profiili kohta – kuidas ikkagi teda teiste seast ära tunda? Esineja andis hea viite uuringule "GLOBAL FRAUD STUDY", mille ma internetist kohe ka üles otsisin ja lisan ka siia, et saaksite aruandega lähemalt tutvust teha: <http://www.acfe.com/rtn/docs/2014-report-to-nations.pdf>. Selles aruandes kirjeldatakse reaalseste juhtumite statistika põhjal ka korruptantide (pettuse teostajate) tunnuseid.

Marek Helm Maksu- ja tolliametist alustas ettekannet öeldes, et kui tema EMTA juhiks sai, saatis ta siseauditi osakonna laiali. Julge viis siseaudiitorite aastakonverentsil esinemise alustamiseks! Marek tegi põneva ülevaate sellest,

kuidas EMTA on astunud mitmeid edusamme varimajandusest "õhu väljalaskmisel". Võrdlusena naaberriikidega tõi ta näitena Läti, kes kogub igal aastal summaliselt u sama palju makse kui Eesti, kuigi elanikke on u 1 miljon rohkem.

Lisaks jäi tema ettekandest meelde huvitav näide parimast praktikast hangete läbiviimisel avalikus sektoris: hankija seadis ehitustööde hankedokumentides ehitajale muuhulgas tingimused ka maksude tasumise osas – nt et ehitajal oleks reaalne käive, et tal oleks ametlikud töötajad (mitte "vabatahtlikud" nagu nii mõnelgi ehitajal juhtub olema) jms. Miks mitte seda praktikat riigisektoris laiendada? Saavad siin ehk kaasa aidata siseaudiitoridki.

Üheks probleemseks valdkonnaks EMTA töös on fiktiivsed arved. Hetkel kontrollitakse aasta jooksul u 3% arvetest ja selle tagajärjel jäetakse tagastamata u 25 milj euro ulatuses käibemaksu. Ei tea, mis oleks, kui kontrollitaks rohkem? Mareki sõnul on raske siiski tuvastada, milline neist vigastest arvetest on eksimus ja milline pettus. Uue kontrollisüsteemi rakendumise korral, kus ettevõtjad peavad vastastikku ka tegeliku tehingu toimumist deklareerima, hakkab vigu tuvastama elektroonika. See toob omakorda kaasa revidendi töö muutuse. Loodetavasti on siinjuures siis tegu sellise keskkonna muutusega, kus motivatsioon pettust sooritada kaob.

Mina sain kokkuvõttes selgusele, et juhtide kogemuse põhjal tuleks kuluefektiivsust arvestades riskide maandamisel keskenduda oluliselt rohkem riskide ennetamisele. Seda võib teha nii ettevõtte ärietika tõstmisel läbi eetikakoodeksi koostamise ja protsessides osalejate koolitamise kui ka läbi

kontrollikeskkonna parandamise nii, et motivatsioon petta kaoks.

Kuidas paistame kaugemalt

Autor: Oliver Gross, CIA, CGAP, Rahandusministeerium

Vaatamata asjaolule, et kolmas sessioon langes päevakavas ajale, kui saalisviibinute uute teadmiste omastamise võime oli suure tõenäosusega raugemas, kätkes antud sessioon mitmeid siseauditite ja ka organisatsioonide jaoks eksistentsiaalseid teemasid. Sessiooni teemad hõlmasid mh siseauditi ning auditikomitee rolli, siseauditi funktsiooni kujundamist ja kujunemist eri tüüpi organisatsioonides ning õigusruumi kujundaja seisukohta kutseala arendamise käekäigust.

Arutelude käigus püstitati mitmeid mõtlemapanevaid seisukohti, mis klassikuid tsiteerides panid hallid ajurakud tööle. Ühe elulisema teemana tuleks ehk erinevat tüüpi organisatsioonides tähelepanelikult mõelda, miks neile üleüldse lisaks õigusraamistikus toodud kohustusele on (sise)auditifunktsiooni vaja ning kui mingi funktsioon on loodud või olemas, siis kes on antud funktsiooni nõ omanik ja järelevaataja. Kui nimetatud teemad on selged ning ka kohustused, õigused ja vastutus on õigetele osapooltele ja ka õiges mahus jagatud, on lootust et järelevalve organisatsioonide eesmärkide täitmise üle on ehk paremini tagatud. Seega tuleb muuhulgas ka auditikomitee loomisel pidada silmas, kas auditikomitee annab organisatsioonile lisandväärtust mh läbi asjatundlike ja objektiivsete auditikomitee liikmete ning läbi regulaarsete ja sisuliste kohtumiste. Kuigi siseauditi ringkondades on suhteliselt palju kuulda märksõnu, mis käsitlevad siseauditi kvaliteedi- ja siseauditi

enesehindamisi, on ehk paslik mõelda ka auditikomitee enesehindamise võimalikkusele. See annab ehk ka auditikomiteele ja ka muudele huvitatud osapooltele teadmisi auditikomitee tugevustest ja nõrkustest.

Ideena kõlas ka mõte, et nõukogu liikmete amet võiks Eestis olla standardiseeritud. Tulenevalt eeltoodust võiksid Eestis tegutseda isikud, kes ongi piisavate teadmiste ja kogemustega spetsialiseerunud nõukogu liikmed. Nimetatud võimalus aitaks välistada olukordi, kus osades nõukogudes võivad viibida isikud, kes ei ole antud tööks piisavate teadmistega või kes soovivad nõukogu koosolekutel pigem tasuta suupisteid nautida. Kokkuvõtteks tuleb ka nõukogu ja auditikomiteede moodustamisel silmas pidada üldtuntud tõsiasja, et esialgne kulude kokkuvõtteid võib kokkuvõttes osutada organisatsioonile üsnagi kalliks.

Ühe teemablokina käsitleti ka siseauditi funktsiooni suurust ja rolli erineva suurusega organisatsioonides. Teema kokkuvõtva järeldusena saab nentida, et ka siseauditi roll ja suurus peab kaasas käima organisatsiooni toimuvate muutustega.

Riigi esindaja märkis olulise versta postina ära, et siseauditi valdkonna regulatiivne raamistik hakkab suures plaanis valmis saama, kuigi näiteks täiendõppe korda ei ole veel välja töötatud. Samas reguleerijale ? siin midagi ei klapi antud valdkonnas veel jagub, kuna olemasolevad infosüsteemid vajavad arendamist ning õigusaktid vajavad aeg-ajalt täiendamist. Seega on ka nendel isikutel, kellel on häid ettepanekuid õigusruumi parendamiseks, võimalus läbi siseauditi kutsekomisjoni oma mõtteid valdkonna edendamiseks Rahandusministeeriumile edastada.

Kolmanda sessiooni kokkuvõtva lõppsõnana väärrib tähelepanu üks märksõna, millele siseauditi kutsetegevuse viljelejatena peaksime ehk rohkem ja igapäevasemalt mõtlema. Selleks märksõnaks on koostöö. Koostöö peaks hõlmama kõiki organisatsiooni osapooli, sh siseauditi ennast, reatöötajaid, nõukogu liikmeid, ja (tipp)juhtkonda. Samuti peaks koostöö hõlmama kommunikatsiooniteooria kõige väärtuslikumaid tahke. Seega mõelgem, mida saame koostöö edendamiseks ära teha.

Kolleegile Külla KMPG-s

Autor: Annika Kütt, Justiitsministeerium

25. septembril oli ESAÜ liikmetel võimalik külastada „Kolleegile külla“ ürituste sarja raames KPMG Tallinna kontorit. Osalejaid võtsid vastu Karin Rätsep (KPMG Baltics OÜ nõustamisteenuste juht ja siseauditi teenuste juht) ning Teet Raidma (KPMG Baltics OÜ IT nõustamisteenuste juht). Kahetunnise külastuse käigus tutvustas esmalt Karin Rätsep KPMG tausta ning ettevõtet üldiselt, andis ülevaate oma tegutsemisvaldkondadest ning rääkis siseauditi teenuse pakkumisest. Seejärel rääkis Teet Raidma IT-st siseauditi kontekstis ettekande „IT siseaudit muutuste tuules“ põhjal. Kõige lõpus tutvustati ringkäigul KPMG kontorit.

KPMG-st lühidalt

KPMG on ülemaailmne auditi-, maksu- ja nõustamisteenuseid pakkuvate ettevõtete võrgustik. Nad tegutsevad 155 riigis ja nende liikmesettevõtetes üle maailma töötab rohkem kui 155 000 inimest. Kohalik juhtimistasand hõlmab Eesti, Läti, Leedu ja Valgevene kontoreid, mis asuvad vastavalt Tallinnas, Riias, Vilniuses, Klaipėdas ja Minskis. Need koonduvad ühtse

ärinime KPMG Baltics OÜ alla. Balti regiooni kontorites töötab kokku ca 300 inimest.

Oma eeliseks peab KPMG tihedat ülemaailmset koostöövõrgustikku kõikide liikmesetevõtete vahel. Tänu selle on välja kujundatud ka virtuaalne klassiruumistilis riikidevaheline koolitussüsteem, mis tagab grupi tasandil kõrge kvaliteediliste koolituste kättesaadavuse.

Nõustamisteenustest pakub KPMG maksu-, juhtimisalast, siseauditi, riskijuhtimise, pettuste juhtimise ja finantsnõustamist. Põhituumik igas riigis aga kombineeritakse vastavalt teenustele. KPMG on loonud ka oma advokaadibüroo. Siseauditite puhul praktiseeritakse palju sisemiste ekspertide kaasamist.

Tööde/projektide vastu võtmise eel hinnatakse kliendiriski. Vältitakse huvide konflikti tekkimise võimalust olemasolevate klientidega, puuduliku maksudistsipliiniga ettevõtteid ning hinnatakse ettevõtte juhi mainet.

Siseauditi teenuse pakkumine KPMG poolt

Siseauditi teenust pakkuv tiim on kolmeliikmeline, kuhu vajadusel kaasatakse valdkondade (nt IT, pettuste jne) spetsialiste. Kogu vajalik kompetents on ettevõttes olemas. Siseauditi teenust osutavad tiimid on tavaliselt kolmeliikmelised. Üks inimene võib samaaegselt osaleda mitmes projektis. Ajaarvestust projektides osalemise kohta peetakse ressursiplaneerimise programmis.

Töö tegemine sarnaneb Karini sõnul Siseauditi tööprotsessiga. Lähtutakse standardist, iga 3. aasta tagant viiakse läbi kvaliteedikontroll. Juhul, kui KPMG-le on ettevõtte poolt üle antud kogu Siseauditi funktsioon, siis KPMG koostab kliendiga koostöös auditi universumi 3-4 aasta plaanis, mida vaadatakse iga-aastaselt üle.

Tööplaan koostatakse koostöös juhtorganitega ning kõik auditi aruanded arutatakse samuti nendega läbi. Määravaks peab Karin siinjuures kliendi juhi/juhtide suhtumist siseauditisse.

KPMG on siseauditi teenuse pakkumise praktika jooksul kokku puutunud järgmiste raskustega;

- ✓ veenda ettevõtteid, kus siseauditifunktsioon on kohustuslik, siseauditi vajalikkuses;
- ✓ miks peab lisaks sisekontrolli ja siseauditi ülalpidamisele kulutama raha siseauditi kontrollimisele.

IT siseaudit

IT on pidevas muutuste tuules – pidevalt paisatakse turule uusi lahendusi ning kliendid soovivad muutustega sammu pidada, samas ei pruugi kõik uued lahendused klienti rahuldada ning erinevad tehnoloogiad ei pruugi alati üksteist toetada. Klient ootab pakutud lahendustest innovatiivsust, agiilsust, efektiivsust ja äri suunatust.

Üldjuhul on IT organisatsioon vahendajaks kliendi ja teenusepakkuja vahel. Seetõttu on tihti vajalik auditeerida IT organisatsiooni. Sh peaks olulist tähelepanu pöörama sõlmitud lepingutele.

Siseauditi viib läbi järgmisi IT-auditeid:

- ✓ vastavusaudit – infotehnoloogia korraldamine toimub vastavuses kehtivate õigusaktidega, standarditega, hea tavaga vms;
- ✓ infoturbe audit – infoturbe riskid on hinnatud adekvaatselt, riskide maandamiseks on rakendatud piisavad meetmed;
- ✓ infrastruktuuri audit – infrastruktuur on üles ehitatud vastavalt vajadusele ja terviklikult, haldusprotseduurid on juurutatud korrektselt;

- ✓ protsessiaudit – näide: arendusprotsess järgib välja töötatud ja kinnitatud protsessireegleid, tagatud on mõistlik ressursikasutus;
- ✓ IT audit kui osa auditiprojektist – osa Siseauditi või finantsauditi raames tehtavast tööst, andmaks kindlust, kas IT süsteemidele või automaatsetele kontrollidele võib tugineda.

Traditsiooniline siseaudit võib anda järgmise tulemuse:

- ✓ kontrollide testimine retrospektiivne, tihti mitmeid kuid pärast sündmuste toimumist;
- ✓ testimine valimipõhine;
- ✓ tihti on liiga hilja andmaks ettevõttele maksimaalset lisaväärtust, olulised asjad võivad jääda fookusest välja.

Samas pidev siseaudit tegeleb järgmisega:

- ✓ kontrollide toimimise jälgimine automaatne ja pidev (tihti ka reaajas);
- ✓ võimalik läbi vaadata 100% tehtud toimingutest;
- ✓ võimalik laiendada skoopi, kuna ei vaja pidevat tegelemist.

Siseauditi eesmärgiks on saada riskikohtadest teada nii vara kui võimalik. Siinkohal tuleb IT osas silmas pidada, et juhtkond disainib ja monitoorib, siseaudit hindab mõõdikute toimimist. Sealjuures võib siseaudit tugineda olemasolevatele mõõdikutele või luua oma mõõdikud. Siseauditi läbiviimisel tuleks kasutada eelkõige juba olemasolevat andmestikku (programmide logid, andmebaasidesse talletatav info jne). Lisaks tuleb juurde mõelda, mida oleks veel vaja ja võimalik mõõta.

IT osas on kasvavaks riskiks turvalisus. Ohustatud grupiks on seejuures kaardimaksetega tegelevad ettevõtted. Küberkuritegevuse osas panustatakse järjest rohkem väljastpoolt tuleva rünnaku ennetamisse.

Samas jäetakse tahaplaanile võimalus, et rünnak võib toimuda ka seestpoolt.

„Kollegile külla“ Viru Keemia Grupis

Autor: Anna-Mari Oomer, CGAP, BDO Eesti AS

23. oktoobril toimus „Kollegile külla“ järjekordne üritus, seekord külastati Kohtla-Järvel asuvat Viru Keemia Gruppi (VKG). VKG-s võõrustas meid siseauditi osakonna juhataja Tarmo Kütt.

Pildil: ESAÜ-st oli kohal 13 rõõmsat ja uudishimulikku külalist järgmistest organisatsioonidest: BDO Eesti AS, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium, SEB Pank, Ida-Tallinna Keskhaigla, PricewaterhouseCoopers, BLRT, SA Innove, Brando Consulting.

Tarmo Kütt tutvustas VKG-d nii numbrites kui videos, rääkisime natuke siseauditi tööst ja selle rollist, kuidas siseaudit VKG-s loodi ning kuidas see aastate jooksul kasvanud on. Lisaks rääkis Tarmo väga huvitavatest pettuse juhtumitest, mis VKG-s avastatud on ning pani meid lahendama väga kaasa haaravat kaasust.

Külalistele korraldati ca tunniajane ekskursioon koos giidiga VKG suletud territooriumil. Saime

piiluda bussi aknast tuhamägesid ning peale seda, kui igaüks oli omale sobiva kiivri saanud, külastada ka Petroteri õlitehast ja uudistada õlitehase köögi poolt.

Õhtu lõppedes vestlesime kohvitassi kõrvale kõikvõimalikel päevakajalistel teemadel alustades J. Ligi skandaaliga ning lõpetades tööaja arvestuse temaatikaga. Päev oli äärmiselt huvitav ning silmaringi laiendav!

„Kollegile külla“ Siseministeeriumis

Autor: Terje Keenberg, Keskkonnaministeerium

26. novembril toimus selle aasta viimane üritus sarjast „Kollegile külla“. Alustuseks osalejate tänusõnad võõrustajatele õdusa ja sisuka pealelõuna eest.

Kahekümne neljale ühingukaaslasele jagasid oma praktikad riskide hindamise ja tööplaanide koostamise korraldusest ministeeriumi siseauditi osakonna juhataja Aive Adler, Valga Maavalitsuse siseauditi osakonna juhataja Kaie Karist, Politsei- ja Piirivalveameti siseauditi büroo juhataja Martin Karu ja siseaudiitor Heli Laasik ning Päästeameti arendusosakonna nõunik Jako Vernik.

Aive kirjeldas Siseministeeriumi valitsemisalas siseauditi funktsiooni korraldust kolmes siseauditi üksuses, ministeeriumi vaates riskijuhtimise korralduse kolme viimase aasta praktikaid ja kavandatud arenguid ning eelmiste aastate tegevuse mõjususe ja tõhususe kohta saadud hinnanguid ning soovitusi.

Siseauditi tööplaanide koostamisel tuginetakse organisatsioonide riskihindamiste tulemustele ning kindlustandvate töödega kaetuse kaardistusele. Väga oluliseks peetakse kolme

üksuse koostööd, mis praktikas väljendub horisontaalsete teemade puhul arvukates ühisauditites.

Heli tutvustas PPA-s sügisest rakendatud teenuspõhise juhtimise andmebaasi TROUX, mis võimaldab teenuste lõikes kajastada tuvastatud ja hinnatud riske, korraldada süsteemset aruandlust ja tagada senisest tõhusamad võimalused juhtimisinfoks.

Martin tutvustas PPA siseauditi büroo tööplaani koostamise korraldust ja jagas kogemusi siseauditi tegevuse mõõdikute ja sihttasemete kasutamisel siseauditi töö hindamiseks.

Jako tutvustas Päästeameti riskijuhtimise praktikat ja soovitas huvilistel tutvuda Päästeametile strateegia tegemist kirjeldavate strateegiakonverentsi materjalidega <https://www.youtube.com/playlist?list=PLbrTsS9M6DBSOg83XLs4LykrefpYyKgFj>.

Kaie tutvustas riskijuhtimise korraldust 15-s maavalitsuses, kirjeldas tulemuste konsolideerimise põhimõtteid, samuti 15 asutuse tegevusulatusena siseauditi tööplaani koostamise praktikat.

Vahendan siinkohal tänutundes kolleegide mõtteid kuuldu kohta:

- ✓ **Marilin Pikaro** (Ernst&Young Baltic AS) – „Nii riskijuhtimises kui siseauditeerimisel ei ole vaja alati leiutada jalgratast, kui praktikas on paljud lahendused juba välja töötatud. Suurim raskus on sobiva lahenduse ülesotsimises ning metoodika sobitamises organisatsiooniga. Kolleegidel siseaudiitoritel on mitmeid häid kogemusi/õppetunde, mille jagamiseks saaks toimuda üritusi isegi sagedamini kui kord kuus. Kogemuste jagamisega saaks

tõsta/ühtlustada siseauditi valdkonna taset ajasäästlikul moel.“

- ✓ **Mare Timian** (ERR) – „Kolleegidel külastamine on vajalik, kasulik ja lihtsalt põnev. Osalejate suur ootus oli mh ka riski- ja tööplaani koostamise teemadel arutada, aga aega selleks kahjuks ei jäänudki – põnevaid teemasid oli lihtsalt nii palju. Üks nutikas pilt, graafik, joonis vms ütleb rohkem kui tuhat sõna – kasuta neid oma töös!“
- ✓ **Merle Tamra** (HTM) – „Huvitav oli kuulata, kuidas erinevad asutused on riskijuhtimist korraldanud. PPA-s kasutusel oleva tarkvara Troux tutvustus oli põnev. Eraldi riskijuhi ametikoht või -ülesanded on hea mõte.“
- ✓ **Leila Eensalu** (VKG) – „Riskihindamise tegemata jätmist põhjendatakse vahel sellega, et juhend on halb või ei meeldi. Arvan siinkohal, et enamasti on võimalus täiendavaid juhiseid küsida, kui tahtmist on midagi teha. Vahel võib tegelik põhjus olla, et ei saada aru tegevuse eesmärgist või vajalikkusest. Oluline on info edastamise viis. Meeldis väga Päästeameti riskihindamise esitlus, mis oli olukorda arvestades lühike, kuid samas selge ja informatiivne.“
- ✓ **Anne Hansberg** (KIK) – „PPA uudne lähenemine eesmärke ohustavatele riskidele (jääriskidena), klassifitseerides neid teenuse mitteosutamise riskidena või, et teenust ei osutata piisavalt. IT lahenduse ärakasutamine riskianalüüsis. Päästeameti lühike selge, meile juba tuntud-teatud lähenemine eesmärke ohustavatele riskidele ja nende maandamisele. Võib olla neist kahest saaks kokku midagi eriti head.“
- ✓ **Jüri Meidla** (Maa-amet) – „Huvitav oli info TROUX kasutuselevõtu kohta: võimalus analüüse koostada ja aruandeid genereerida.

Auditiuniversumi uuendamisel võiks selline tarkvara olla audiitori jaoks üsnagi kasulik.“

Lõpetuseks Marilini vahendatud mõte Ford Motor asutajalt Henry Ford'ilt – „„If you always do what you've always done, you'll always get what you've always got“. Seega, kui soovid saavutada paremaid tulemusi, tuleb tööülesannetele läheneda uudsemal moel.“

Tartu Infohommik 1. detsembril

Autor: Elsa Leiten, CGAP, Tartu Ülikool, ESAÜ juhatuse esimees

Pärast viimast infolehte on toimunud ainult üks infohommik Tartus, kuid tegevust on pakkunud nii aastakonverents kui Kolleegile Külla üritused Põhja-Eestis.

Et Tartu infohommikud kannavad endas ka Kolleegile Külla ürituste sisu, oli meie seekordseks võõrustajaks SA Tartu Ülikooli Kliinikum. Kohtumise jututeemade vahele uuendasime ühiselt elustamise oskusi, juhendajateks kliinikumi enda koolitajad. Loodame siis, et siseaudiitorite seltsis ei jäägi edaspidi hätta, olgu probleem siis takerdunud töös või jukerdavas tervises!

Järgmine infohommik Tartus toimub jaanuari lõpul ning sel korral kohtuvad ürituse põhitegevuses muusika ja meeskonnatöö. Rohkem infot juba lähiajal!

ESAÜ aastalõpuseminar

Autor: Mare Timian, ERR, ESAÜ juhatuse liige

Juba traditsiooniline ühingu aastalõpuseminar toimus sedakorda uhiuues Bliss konverentsikeskuses Mustamäel. Seminari fookus oli kokkuvõtete tegemisel, aktiivsete

liikmete ja aasta tegijate tunnustamisel ning järgmise aasta plaanide tutvustamisel.

Ürituse juhatas mõnusalt sisse rikkaliku taimetoidu menüüga ühine lõunasöök ja sotsiaalne suhtlus, arutelud, mõttevahetused.

Järgnevalt andis ühingu juhatus paari tunni jooksul põhjaliku ülevaate 2014 aasta tegemistest, muudatustest juhtimises, töökorralduses, uutest algatustest ja juba tehtust ning plaanidest 2015. juubeliaastaks. Sh põhikirja ja strateegia uuendamine, ühingu dokumentatsiooni korrastamine, juubeliaasta konverents, juubeliraamat, infokirja formaadi kaasajastamine, siseauditi kutseala tutvustamine jne. Avalikustati ka värskelt valitud järgmise aasta aastakonverentsi projektijuht – see on Karin Karpa. Järgmise aasta konverents saab toimuma oktoobris ning on 2-päevane ja rahvusvaheline.

Uue algatusena otsustas juhatus hakata iga-aastaselt välja andma “Aasta Tegu” ja “Aasta Siseaudiitor” tunnustusi, et senisest enam väärtustada liikmete pühendunud tööd, aktiivset vabatahtlikku ja sotsiaalset panust ning pidevat enesearengut. Pühendumisest ühingu tegemistesse kõnelevad kasvõi need faktid, et aasta jooksul korraldati 8 infohommikut; 4 Kolleegile külla üritust – mõlemal formaadil hulk ettevalmistajaid ja läbiviijaid; aastakonverents 8-liikmelise meeskonna eestvedamisel; 11 koolitust, mida aitasid ette valmistada ja läbi viia enam kui 10 inimest; anti välja 4 infokirja numbrit pea 30 inimese kaasabil; tõhusalt tegutsevad erinevad komisjonid enam kui 10 inimese osavõtul, ühingu juhtimine 5 inimese vabatahtliku tööna jne.

Aasta Tegu 2014 tunnustuse nominendid olid ESAÜ koduleht ja infoleht, uue juhatuse tegevus, Mariliisi tegevus ESAÜ tegevjuhina, üritustesarja

„Kolleegile külla“ taastamine, infohommikute korraldamine Tartus, Maris Valtsi eriauhind arvestusalaste uurimistööde konkursil. **Aasta Tegu 2014** tunnustuse võitis väga hästi õnnestunud aastakonverents Viljar Alneku eestvedamisel, kellele anti üle tänukiri ja Tartu Kunstikooli õpilaste tehtud auhinnaskulptuur.

Aasta Siseaudiitor 2014 tunnustuse nominendid olid: Viljar Alnek, Apo Oja, Maris Valts, Helen Anijalg, Mariliis Männik-Sepp, Elsa Leiten. **Aasta Siseaudiitor 2014** tunnustuse pälvis liikmete küsitluse põhjal ühingu juhatuse esinaine Elsa Leiten. Elsa sai auhinnaks tänukirja ning samuti Tartu Kunstikooli õpilaste valmistatud taiese.

Muude ettevõtmiste nagu infohommikute ja Kolleegile külla ürituste hakkajatele eestvedajatele kinkis juhatus mälestuseks ühingu logoga kenad värvilised tassid.

Vahva elamuse ja põnevate faktide-teadmiste kiirekursi Eesti e-rakenduste valdkonnast pakkus ürituse lõpetuseks üllatuskülaline Karli Suvisild, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse juurde loodud e-estonia.com Showroomist. Karli võõrustab välisdelegatsioone ja tutvustab Eesti e-lugu, mille üheks eesmärgiks on välisinvesteeringute meelitamine Eestisse. E-estonia.com Showroom on suunatud eelkõige väliskülastele ja rahvusvahelistele delegatsioonidele, kellele tutvustatakse nutikat IT kasutust Eesti ühiskonnas. Näiteks hästi levinud ID-kaardi ja mobiil-ID mitmekülgselt kasutusvõimalustest, e-valimissüsteemist ja start-up maastikust. e-estonia.com Showroom avati ametlikult selle aasta juunis, asub see Ülemiste linnakus. Siit tekkis ka e-idee ühingu järgmiseks innovaatiliseks infohommikuks juba juubeli aastal ☺.

Kohtume uutes ettevõtmistes juba juubeliaastal!

IIA koduleht: <https://global.theiia.org/>
ECIIA koduleht: www.eciia.eu

Uus IIA tegevusjuhend: valitsemise hindamine avalikus sektoris

Tunnistades, et avaliku sektori audiitorid seisavad silmitsi unikaalsete väljakutsetega, mis nõuavad neile kohandatud suuniseid, avaldas IIA esimese spetsiaalselt

valitsussektori audiitoritele mõeldud IPPF tegevusjuhendi „Valitsemise hindamine avalikus sektoris“.

Juhendis antakse avaliku sektori audiitoritele suuniseid, kuidas hinnata valitsemistegevusi ja -protsesse ning teha asjakohaseid soovitusi, et parandada neid. Jaotatuna seitsmesse ossa, esitavad esimesed kolm osa aluse töö teostamiseks, tehes kindlaks standardid, defineerides valitsemise ning kirjeldades siseauditi rolli kindlustandvate ja nõuandvate tegevuste elluviimisel.

Järgmised osad süvenevad hindamise protsessi ja arutlevad asjakohaste valitsemise protsesside/tavade tuvastamise ja analüüsi ning kasutatavate hindamiskriteeriumide teemal; perioodilise auditiplaani koostamise teemal valitsemise auditeerimiseks; valitsemise tövõttude

planeerimise ja elluviimise teemal; ning konkreetsete valitsemistegevuste kaalutluste teemal.

Tegevusjuhend on kättesaadav:

<https://global.theiia.org/standards-guidance/recommended-guidance/practice-guides/Pages/Assessing-Organizational-Governance-in-the-Public-Sector.aspx>

Valitsemise ja riski aruanne 2014

Chartered Institute of Internal Auditors (CIIA) andis välja iga-aastase aruande „Valitsemise ja riski aruanne 2014: siseauditi vaade riskijuhtimisele“, mis võtab kokku ligi 250 CIIA liikmest siseauditi juhi poolset tagasisidet põhineva uuringu tulemused.

Aruanne annab ülevaate organisatsiooni riski küpsustasemetest, siseauditi reageerimisest tegevusriskide ja valitsemise riskide juhtimisele, siseauditi funktsiooni paiknemisest ning efektiivsele siseaudiitorile vajalikest oskustest.

Siseauditi ja teise kaitseliini ülesannete kombineerimine

IIA Holland on avaldatud dokumendi, kus vaadeldakse siseauditi ja teise kaitseliini funktsioonide ühendamise plusse ja miinuseid. Käsitletakse peamisi küsimusi, mida paljud nõukogud ja komiteed on esitanud: kas siseaudit saab teha oma tööd sõltumatult ja objektiivselt, kui antakse riskijuhtimise, vastavuse ja sisekontrolli alast tuge?

IIA Hollandi poolt moodustatud töögrupp viis läbi uuringu ja korraldas ümarlaudu, mille tulemusena koostati ülevaade olemasolevatest ülemaailmsetest standarditest ja heast tavast, võttes arvesse eri huvigruppide vaatenurki.

IIA andis välja uue avalikule sektorile mõeldud ülevaate

„Poliitika kujundamine avaliku sektori auditeerimiseks, kui puuduvad vastavsisulised õigusaktid“ arutleb avaliku sektori auditeerimise kasuteguri teemal, juhul kui auditi

funktsioonil on vajalikud õigused oma ülesannete täitmiseks.

Omades piisavalt võimu, kaalu, sõltumatust, vahendeid ja juurdepääsu oma töö teostamiseks, võivad avaliku sektori audiitorid tugevdada vastutust, riskijuhtimist ja kontrolli.

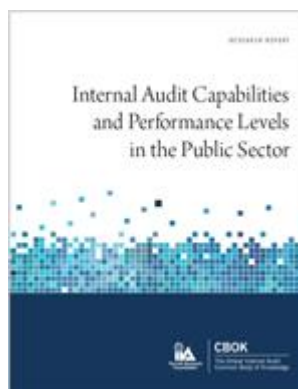
Uus juhis annab suunise auditi teenuste loomiseks jurisdiktsioonides, kus puudub siseauditi valdkonda reguleeriv seadusandlus. IIA Global Advocacy Platform esitab neli põhimõtet, mis kehtivad kõigile organisatsioonidele ning soovitab tungivalt, et kõikide organisatsioonide poliitikad ja protseduurid peaksid sisaldama iga järgneva põhimõttega seotud nõudeid:

- ✓ Organisatsioonidel peaks olema tugev ja tõhus auditikomitee või sellega samaväärne.
- ✓ Organisatsioonid vajavad selget vastutust riski, juhtimise ja kontrolli osas.
- ✓ Auditeerimistegevus peaks olema korralikult struktureeritud, olema vastavuses rahvusvaheliste siseauditeerimise kutsetegevuse standarditega ning peaks olema kohalduv enamikele organisatsioonidele.

- ✓ Siseauditi juhi aruandlusliinid peaks suurendama organisatsioonilist sõltumatust.

<https://global.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/GPSI%20Policy%20Setting%20for%20Public%20Sector%20Auditing.pdf>

IIA Uuringufondi uus väljaanne

IIA Uuringufond (IIARF) on koostanud uuringu „Siseauditi suutlikkus ja küpsustasemed avalikus sektoris“, mis tugineb IIA Uuringufondi avaliku sektori siseauditi küpsuse mudelil (IA-CM). Aruandes uuritakse võrdlevalt IA-CM mudelit ning avaliku sektori siseauditi juhtide CBOK uuringu käigus antud vastuseid. Selle protsessi kaudu püüdsid teadlased kindlaks teha järgmist:

- ✓ Kõige enam arenenud avaliku sektori siseauditi üksuste võimed üle maailma.
- ✓ Valdkonnad, mis kõige rohkem vajavad edasi arendamist.
- ✓ Peamised piirkondlikud erinevused.

Antud uuring lõi esmakordselt ülemaailmse pildi siseauditi üksuste suutlikkuse tasemetest.

Uuring on kättesaadav: <http://www.theiia.org/bookstore/product/internal-audit-capabilities-and-performance-levels-in-the-public-sector-download-pdf-1832.cfm>

Auditikomitee moodustamise ja tegevuse mõju organisatsioonidele Eestis

Autor: Maris Valts, CIA, CRMA, ICA Norway

Eesti Raamatupidajate Kogu sügiskonverentsil kuulutati välja arvestusalaste uurimistööde konkursi ³ võitjad, kus eriauhinna uudse ja huvitava arvestusalase teemakäsitluse eest võitis magistritöö „*The effect of audit committee formation and activity on organisations in Estonia*“, mille PhD Ülle Pärli juhendamisel kaitses Maris Valts.

Auditikomitee on tavapäraselt ettevõtte nõukogu juurde moodustatud allkomitee, millel on peamiselt nõuandev roll ettevõtte finantsaruandluse ning auditiga seoses. Auditikomiteede tegevus sai alguse Ameerika Ühendriikides, kus 1939. aastal New York Stock Exchange soovitas esmakordselt auditikomiteede moodustamist ettevõtete nõukogude juurde. Enne 1990. aastate algust polnud auditikomiteed Euroopas veel laialdaselt levinud, väljaarvatud Suurbritannias, mis oli ka esimene riiki Euroopas, kus auditikomitee moodustamise kohustus kehtestati börsiettevõtetele. Alates 1990. aastate keskpaigast on auditikomiteed laiemalt levinud ka mandri Euroopas.

Peale mitmeid olulisi finantsskandaale (n Enron, WorldCom, Parmalat ja Hollinger International)

on auditikomiteede tegevust puudutav regulatsioon kogu maailmas suurenenud eesmärgil avalikke huve senisest paremini kaitsta (sh *Company Accounting Reform and Investor Protection Act of 2002* Ameerika Ühendriikides ehk *Sarbanes-Oxley Act* ning Euroopa Komisjoni direktiiv 2006/43/EC). Peamine ootus auditikomiteedele on, et need aitaksid kaasa organisatsioonide finantsaruandluse kvaliteedi tõstmisele ning audiitori iseseisvuse paranemisele.

Audiitortegevuse seaduse jõustumisega 2010. aastal muutus auditikomitee moodustamine kohustuslikuks reale avaliku huvi üksustele Eestis, sealhulgas äriühingud, mille väärtpaberitega on lubatud kaubelda reguleeritud väärtpaberiturul; krediitiasutused; kindlustusandjad; eraõiguslik juriidilised isikud, mille aruandeaasta näitajad ületavad seaduses sätestatud piirmäärad ning avaliku sektori üksused või ühingud. Audiitortegevuse seadus sätestab ka auditikomitee moodustamise põhimõtted ning tegevuse alused.

Auditikomiteede tegevust käsitlevas kirjanduses on peamiselt lähtutud esindusteooriast (*agency theory*), mille kohaselt nõukogu ning auditikomitee sõltumatud liikmed jälgivad juhtkonna tegevust vältimaks nende soovi tegutseda isiklikes ja mitte volitaja (ettevõtte omanikud) huvides. Magistritöös tõin välja ülevaate viimastel kümnenditel avaldatud 18

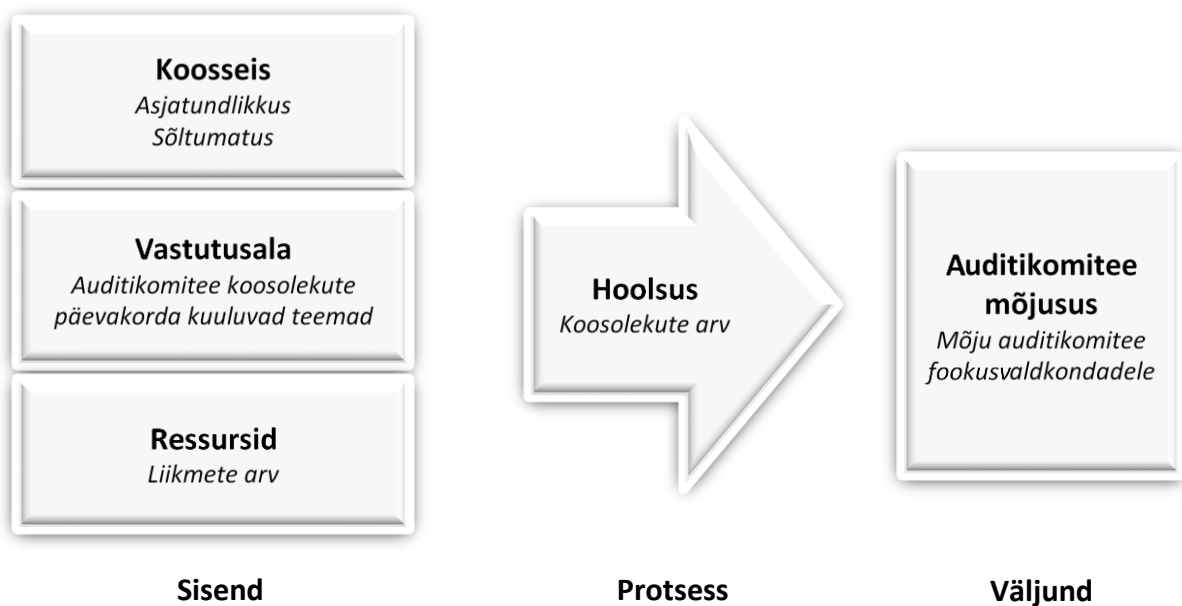
---

³ Arvestusalaste tööde konkurss on ellu kutsutud Rahandusministeeriumi, Audiitorkogu ja Eesti Raamatupidajate Kogu poolt.

auditikomitee tegevust käsitlevast teadusartiklist (sh Ameerika Ühendriikides, Suurbritannias, Austraalias, Malaisias, Itaalias, Hispaanias) ning nende põhiseisukohtadest.

Minu magistritöö eesmärgiks oli selgitada, kuidas auditikomitee moodustamine ning nende tegevus nõukogu allkomiteena on mõjutanud organisatsioone Eestis. Püstitasin uurimisküsimuse lähtudes DeZoort et al. (2002)⁴ auditikomitee mõjususe definitsioonist ning teguritest ja keskendusin joonisel 1 välja toodud teguritele.

Antud uurimustes selgitati enamasti auditikomitee mõjust, sageli fookusega organisatsioonide finantsaruandluse kvaliteedile. Peamised tulemused viitavad, et auditikomitee liikmete sõltumatus ning asjatundlikkus rahanduse valdkonnas omavad kõige olulisemat mõju organsatsioonide finantsaruandluse kvaliteedile. Mõnede uurimuste tulemused on viidanud ka, et auditikomitee suurus ning koosolekute arv omavad mõju finantsaruandluse kvaliteedile.

Joonis 1. Auditikomitee mõjususe tegurid (DeZoort et al. 2002) kombineeritud autori uurimisküsimusega (autori joonis)

⁴ DeZoort, F. T., Hermanson, D. R., Archambeault, D. S., Reed, S. A. 2002. Audit committee effectiveness: A synthesis of the empirical audit committee literature.

Journal of Accounting Literature, 21, 38-75. ProQuest (online database) <http://search.proquest.com/>.

Andmekogumismeetodina kasutasin online küsimustikku, valimi moodustasin eesmärgist lähtuvalt ning see koosnes 116 avaliku huvi üksusest Eestis. Magistritöö tulemused ning tehtud järeldused tuginevad 20 organisatsiooni andmetel.

Selgus, et **auditikomitee koosolekute arv aastas, liikmete arv ning asjatundlikkus nõutavates valdkondades** oli soovitaval tasemel. Samas tuvastasin vastuolu Audiitortevuse seaduse ja Euroopa Komisjoni direktiivi 2006/43/EC vahel, mis soovitab, et vähemalt üks auditikomitee liige võiks olla asjatundja arvestuse või audit valdkonnas. Audiitortevuse seaduse kohaselt peab auditikomitees olema vähemalt kaks liiget, kellest vähemalt kaks peavad olema arvestuse, rahanduse või õiguse asjatundjad. See võimaldab auditikomitee moodustada ka liikmetest, kes ei ole rahanduse ja/või arvestuse asjatundjad.

Enamus organisatsioonides olid vähemalt pooled auditikomitee liikmed **sõltumatud**, kuid esines ka organisatsioone, mille auditikomiteesse ei kuulunud sõltumatuid liikmed. Kuna auditikomitee liikmete sõltumatust peetakse oluliseks organisatsiooni finantsaruandluse kvaliteedi mõjutajaks ning see on leidnud kinnitust varasemates uurimustes, siis võiksid antud organisatsioonid kaaluda võimalust sõltumatute liikmete kaasamiseks.

Lisaks nähtus magistritöö tulemustest, et auditikomiteed ei täida kõigis organisatsioonides **Audiitortevuse seadusest tulenevaid kohustusi**. Selliste kohustuste hulka kuulusid organisatsiooni rahandusinformatsiooni töötlemise jälgimine ja analüüsimine ning soovitude või ettepanekute tegemine audiitorettevõtja nimetamise või tagasikutsumise küsimuses. Mistõttu, antud organisatsioonides

oleks täiendavalt vaja rõhku pöörata auditikomitee vastutusalale selgitamisele.

Enamasti on **auditikomitee moodustamine ja tegevus aidanud kaasa** organisatsiooni riskijuhtimise, sisekontrolli ja siseauditi tõhusamaks muutumisele; probleemide ja ebatõhususe vältimisele või kõrvaldamisele ning organisatsiooni tegevuse vastavuse tagamisele õigusaktidele ja kutsetegevuse heale tavale. Vähemal hulgal organisatsioonides on aga aidanud kaasa finantsaruandluse kvaliteedi tõstmisele ning audiitorettevõtja ja audiitorühingut esindava vandeaudiitori sõltumatuse suurenemisele.

Magistritöö piiranguna on oluline märkida, et tulemusi ei ole võimalik üldistada, kuna need tuginesid väikesele hulgale organisatsioonidele ning piisavalt polnud esindatud kõik organisatsioonide tüübid, millele laieneb auditikomitee moodustamise nõue.

Kuna magistritöö tulemused viitasid, et auditikomiteed mõnedes organisatsioonides ei täida Audiitortevuse seadusest tulenevaid kohustusi ning auditikomitee moodustamise ja tegevuse mõju kõigis fookusvaldkondades ei vasta ootustele, siis järgnevad uuringud võiksid keskenduda mittevastavuste põhjuste selgitamisele.

Lisaks tuvastada, kas eesmärgil aidata kaasa auditikomiteede tegevuse tõhustamisele ning selgitamiseks seadusest tulenevaid deklaratiivseid nõudeid, võiks kaaluda täiendava praktilise juhendi väljatöötamist auditikomiteede tegevuse kohta.